

Trenčiansky senátor Ján Bobocký (†1663), jeho mortuárium a najbližšie príbuzenstvo

Peter Brindza

vol. 5, 2016, 1, pp. 89-100

Ján Bobocký (†1663) – Senator from Trenčín, his mortuary and kindred

The senators belonged to the then elite population in Hungarian free royal cities. They marked by especially high-standard property situation, the interests of the municipal administration, building and a kinship "networks". Some of these people Ján Bobocký, whose personality and family status is presented in the following study, primarily through view of everyday life and his participation in the city administration. Unique and brilliant documents of funerary practices like hatchments clearly constitute important people whose identification and description in relation to Ján Bobocký is part of the article.

Key words: Urban elite. Senator. The hatchments. 17th century. Trenčín.

Je všeobecne známym faktom, že členovia mestskej rady (senátu) v ktoromkoľvek slobodnom kráľovskom meste Uhorska patrili v minulosti svojim spoločenským postavením k tým významnejším obyvateľom mesta. Neraz boli súčasťou vplyvných a bohatých miestnych rodov, ktoré celé desaťročia ovládali mestskú správu, zaujímali v nej úrady a ovplyvňovali tak dianie v urbánnom celku ako takom. Senátorské rody boli navyše pospájané vzájomnými príbuzenskými väzbami, čo ešte viac utužovalo a zatriktívňovalo ich spoločenský status.

Jedným z nich bol aj Ján Bobocký, ktorý sa spočiatku nejavil nijak odlišne v porovnaní s jeho kolegami z užšej mestskej rady. K bližšiemu skúmaniu jeho osoby a rodiny sme sa dopracovali vcelku náhodne a to až v súvislosti s nájdením jedného, donedávna ešte úplne neznámeho papierového mortuária. Vo fonde *Magistrát Trenčín* je takýto druh archívneho dokumentu vcelku ojedinelý.¹ Je treba poznamenať, že tento smrtný štít sa nám do dnešných dní zachoval azda len vďaka tomu, že už v minulosti bol druhotne použitý ako obal mestskej účtovnej knihy pre rok 1667.² Jeho fyzický stav ale vykazuje značné poškodenie, niektoré časti dokonca chýbajú. Napriek tomu je erbové znamenie i sprievodný text zreteľný a úplne čitateľný. Keďže erbové znamenie, klenot i prikrývadlá sú farebné, mortuárium tak predstavuje jedinečný heraldický prameň a spolu so sprievodným textom obsahujúcim najmä presný dátum úmrtia a najvýznamnejšie funkcie, ktoré Ján Bobocký počas života zastával v mestskej správe Trenčína, je cenné i pre genealógiu a archontológiu. Zriedkavý výskyt a jedinečnosť obsahu boli tými argumentmi, ktoré nás presvedčili v prospech hlbšieho záujmu o tento cenný archívny prameň dokladajúci okrem iného aj funerálne zvyklosti významnejších jedincov v období novoveku.

Smrtné štíty patria do okruhu sepulkrálií, ktorým v súčasnej dobe venujú historici svoju pozornosť v súvislosti s prebiehajúcim výskumom funerálnej kultúry a reprezentácie, nakoľko

1 Popri zmienenom mortuáriu Jána Bobockého sa tu nachádza ešte jedno patriace pravdepodobne zatiaľ neznámemu príslušníkovi moravskej šľachty z rodu Petrzwaldských z Petrzwaldu.

2 Štátny archív v Trenčíne (ďalej ŠA TN), fond (ďalej f.) Magistrát Trenčín (ďalej MG TN), Príjmy a výdavky 1666 – 1668, fascikel (ďalej fasc.) roč. 1667, nespr.

sú často vďaka zdrojom genealogických, prozopografických a heraldických údajov.³ Tento prameň však nie je uspokojivo zdokumentovaný, z územia Slovenska ide len o niekoľko prípadových štúdií, ktoré boli často spracované len ako okrajové témy v súvislosti s hlbším výskumom cirkevných objektov.⁴ Významnejšie zhodnotenie stavu spracovanosti a budúceho možného využitia tohto materiálu s poukazaním na základnú domácu i zahraničnú literatúru urobil prednedávnom domáci bádateľ Peter Keresteš.⁵

Mortuáriá v drevenej podobe sa začali objavovať v západnej Európe niekedy koncom 13. storočia a spočiatku mali ešte podobu bojového štítu. Až neskôr ich nahradili smrtné štíty, ktoré mali pripomínať a reprezentovať zosnulých šľachticov. V Uhorsku sa smrtné štíty začali rozširovať v priebehu 16. storočia, najstarší doložený patrí kapitánovi Spišského hradu Krištofovi Pernerovi (†1528). K ich všeobecnému rozšíreniu, azda z nemeckých krajín, došlo až v 17. storočí a spočiatku mali okrúhly tvar. V tomto období sa zároveň začali používať čoraz častejšie i textilné a papierové mortuáriá, no vzhľadom na povahu materiálu sa ich do dnešných dní nezachovalo mnoho.⁶ Najstarší publikovaný papierový smrtný štít z územia Slovenska je datovaný rokom 1642. Ich funkcia bola predovšetkým reprezentatívna, zhotovovať si ich dávali spoločensky významnejšie osoby. Niesli sa zvyčajne v pohrebnom sprievode, prípadne na rakve zosnulého, alebo sa vystavovali na dome nebohého.

Mortuárium patriace Jánovi Bobockému spĺňa všetky atribúty kladené v tej dobe na reprezentatívnu funerálnu pamiatku. Pochádza z roku 1663, má papierovú formu o rozmeroch 40 x 61,5 cm, týka sa vyššie postaveného mestského funkcionára a popri heraldickom znamení obsahuje i genealogické a archontologické údaje. V hornej časti mortuária sa nachádzajú iniciály, z ktorých nám po správnej interpretácii vyplývajú identifikačné údaje osoby, ktorej bolo určené: „G.(enerosus) D.(ominus) I.(oannes) B.(obotszky) L.(iberae) R.(egiae)q(uae) C.(ivitatis) T.(rinchiniensis) S.(enator) & C.(apitaneus)“ = „urozený pán Ján Bobotský slobodného a kráľovského mesta Trenčín senátor a kapitán.“ V dolnej časti je dátum smrti nebohého a tiež vek: „obiit die 23. April(is) 1663“, a „in sua(rum) (a)nnorum 33 m(ensium) 6“, ktoré sú vzácnymi genealogickými údajmi predmatričného obdobia a vypovedajú, že skonal dňa 23. apríla 1663 vo veku tridsaťtri rokov a šesť mesiacov.⁷ Najviac ale zaujme ústredný motív smrtného štítu, ktorým je samotný erb nebohého. Keďže je farebný, dá sa pomerne ľahko interpretovať: tvorí ho modrý štít, v ktorom zo zelenej pažite vyrastajú skaliská. Pred skaliskami kráča doprava

3 PÁLFFY, Géza. Die Adelige Funeralkultur und Typen von Grabdenkmälern im Königreich Ungarn im 16. und 17. Jahrhundert. In: HENGERER, Mark (Ed.). *Macht und Memoria. Begräbniskultur europäischer Oberschichten in der Frühen Neuzeit*. Köln; Weimar; Wien: Böhlau, 2005, s. 483-513. V rokoch 2015 – 2016 prebehla v Banskej Bystrici a Bratislave napríklad aj unikátna výstava mortuárií s názvom *Obnovená krásna mortuárii*, ktorá poukazuje na ich historický význam a súčasné využitie v heraldike a genealógii.

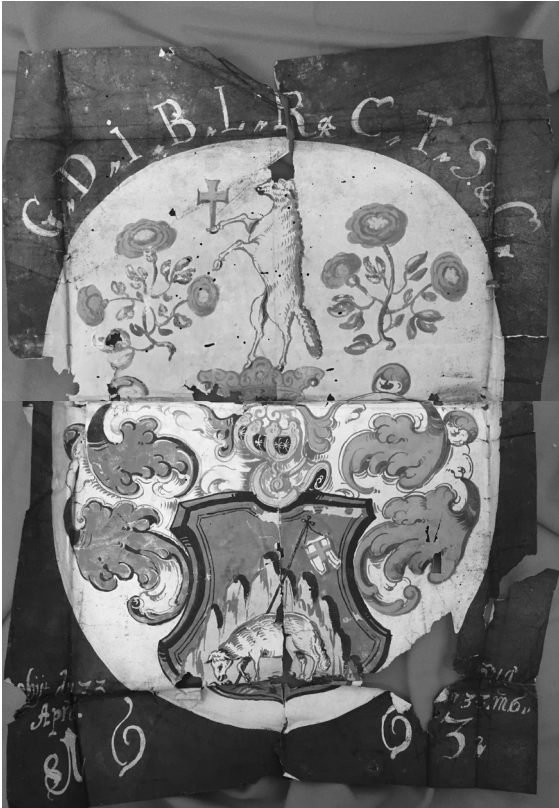
4 ŠIMONČIČ, Jozef. Smrtné štíty v univerzitnom kostole v Trnave. In: *Vlastivedný časopis*, 1985, roč. 34, č. 4, s. 167. KAŠŠOVIC, Branislav – BÁBEL, Ján. Smrtné štíty v kaplnke Oravského hradu. In: *Zborník Oravského múzea*, 1992, s. 78-85. LUDIKOVÁ, Zuzana. Náhrobné pamiatky Révaiovcov v 16. a 17. storočí. In: KOVAČKA, Miloš – AUGUSTÍNOVÁ, Eva – MAČUHA, Maroš (Eds.). *Rod Révai v slovenských dejinách*. Martin: Slovenská národná knižnica, 2010, s. 380-394. RAGAČ, Radoslav. Pohrebný štít Jána Majténiho z roku 1678. In: *Genealogicko-heraldický hlas*, 2003, roč. 13, č. 2, s. 30-33. LUDIKOVÁ, Zuzana. A nagyszombati székes egyház késő reneszánsz és barok síremlékei. In: *Művészettörténeti Értesítő*, 2002, roč. 51, s. 85-106. LUDIKOVÁ, Zuzana – MIKÓ, Árpád – PÁLFFY, Géza. A lőcsei Szent Jakab-templom reneszánsz és barokk síremlékei, epitáfiumai és halotti címerei (1530 – 1700). In: *Művészettörténeti Értesítő*, 2006, roč. 55, s. 327-410.

5 KERESTEŠ, Peter. Papierové a textilné mortuáriá (smrtné štíty) ako zaujímavý genealogicko-heraldický prameň. In: *Genealogicko-heraldický hlas*, 2012, roč. 22, č. 2, s. 24-34.

6 KERESTEŠ, P. *Papierové a textilné mortuáriá...*, s. 28.

7 Údaje o jeho úmrtí a pohrebe sme našli zaznamenané aj v mestskom protokole ako dodatočnú poznámku v zozname funkcionárov zvolených do úradov na rok 1663. Pri mene Jána Bobockého je zaznačené, že zomrel dňa 23. apríla 1663 a bol pochovaný do krypty horného trenčianskeho kostola dňa 25. apríla 1663. ŠA TN, f. MG TN, Protokol 1661 – 1664, škatuľa (ďalej šk.)10, signatúra (ďalej sign.) KN/I-32, nespr., s. 253.

obrátené biele jahňa držiace v pravej prednej labe biele vexilum s červeným krížom. Doprava obrátené jahňa stojace na zadných labách a držiace v pravej prednej labe červený kríž, tvorí klenot erbu. Prikrývadlá sú modro-strieborné a zeleno-strieborné.⁸ Tento erb a zároveň aj povýšenie do šľachtického stavu udelil Ferdinand II. dňa 20. mája 1625 Michalovi Bobockému, jeho manželke Dorote Barlóovej a synovi Jurajovi. Verejne bol publikovaný v Trenčianskej stolici roku 1626.⁹



Obr. 1: Mortuárium Jána Bobockého, 1663

8 Predmetný erb je známy aj z literatúry, no napríklad Siebmacher, Kráľovské knihy i Federmayer ho uverejnili s malými odchýlkami – červený kríž vyrastal v erbe zo skalísk, baránok nedržal vexilum a klenot tvoril od pása vyrastajúci baránok. SIEBMACHER, Johann. Der Adel von Ungarn (Suplementband). In: *Arcanum-DVD könyvtár IV – családtörténet, heraldika, honismeret*. Budapest : Arcanum, 2003, heslo Bobóczky. Liber armorum Hungarie. In: *Arcanum-DVD könyvtár IV – családtörténet, heraldika, honismeret*. Budapest : Arcanum, 2003, heslo Bobóczky. FEDERMAYER, Frederik. *Lexikón erbov šľachty Trenčianskej stolice*. Bratislava : Hajko&Hajková, 2000, s. 24.

9 FEDERMAYER, F. *Lexikón erbov...*, s. 24. SIEBMACHER, J. *Der Adel von Ungarn...*, heslo Bobóczky. *Liber armorum Hungariae...*, heslo Bobóczky. Kempelen však uvádza dátum vydania armálesu 25. mája 1625. KEMPELEN, Béla. *Magyar nemes családok*. Budapešť : Arcanum DVD-könyvtár IV – családtörténet, heraldika, honismeret, 2003, heslo Bobóczky.

Nakoľko smrtný štít bol vyhotovený v súvislosti s úmrtím trenčianskeho patricija Jána Bobockého, priblížime si v nasledujúcej časti jeho životné osudy i najbližšie príbuzenstvo. Jánovi predkovia po meči sa v Trenčíne spomínajú už v polovici 16. storočia a to najmä v súvislosti s Mikulášom Bobockým (1537 – 1564), ktorý je prvým písomne doloženým predkom rodu.¹⁰ Zo zachovaných zmienok k jeho osobe dnes môžeme tvrdiť, že to bol práve on, kto položil pevné spoločenské zázemie rodu a povzniesol ho azda i majetkovo. Počas svojho života sa angažoval ako úradník. Napríklad v roku 1546 ako predstaviteľ mesta a zároveň petent žiadal panovníka Ferdinanda I. o vydanie listiny, ktorá by komukoľvek z mesta i jeho okolia zakazovala variť súkromne, pretože sa tým ochudobňovala mestská pokladnica.¹¹ O dva roky neskoršie žiadal Mikuláš spolu s ďalším popredným trenčianskym patricijom a neskorším sekretárom Františka Turzu, Floriánom Frantom od Ferdinanda I. vydanie listiny, podľa ktorej by Trenčín nemal platiť vyberačom komorského zisku viac ako 5 mariek.¹² Keďže v tomto období ešte platil úzus, že žiadosti voči panovníkovi neboli vydávané v mene celej mestskej rady, ale na žiadosť niektorých významnejších mešťanov – petentov, vidíme z uvedeného, že Mikuláš Bobocký patril do okruhu popredných trenčianskych patricijov. Potom načas pôsobil v neďalekom Novom Meste nad Váhom ako tridsiatnik, doložený je v roku 1549 až sa napokon opäť angažoval v mestskej správe Trenčína, kde na sklonku života v rokoch 1556 – 1557 a 1564 pôsobil ako richtár. Poznáme dokonca aj odtlačok jeho meštianskej prsteňovej pečate pozostávajúcej zo štítu, v ktorom bola štylizovaná meštianska značka a v horných rohoch ju dopĺňali hviezdička a polmesiac.¹³ Keďže sa v nasledujúcich rokoch v Trenčíne spomínajú aj ďalšie generácie Bobockovcov, je logické, že Mikuláš bol ženatý a mal aj potomkov.

Predpokladáme, že jeho synom by mohol byť Krištof Bobocký († 1606), o ktorom vieme len to, že bol dvakrát ženatý a mal viacero potomkov, z nich Juraj pochádzal od prvej manželky. Práve jemu adresoval Krištof poučenie, ako má naložiť s nadchádzajúcou úrodou a tiež i to, akým spôsobom mal rozdeliť otcovský majetok (záložné polia, čiastočné zariadenie majera a hospodárske zvieratá) medzi svojich súrodencov a macochu.¹⁴

Azda Krištofovým synom by mohol byť Michal Bobocký († po 1637) často používajúci aj latinské prímene Mensator, podľa čoho vieme, že vykonával stolárske remeslo.¹⁵ Popri remeselnej činnosti sa angažoval najmä v mestských samosprávnych orgánoch, kde videl vhodnú príležitosť na spoločenský postup. S mestskou správou sa oboznamoval postupne od počiatku 17. storočia a to najskôr v najnižších, najmä hospodárskych funkciách. V roku 1602 mu mešťania zverili narábanie s mestskými financiami a keď sa osvedčil ako dobrý hospodár, mohol postúpiť kariérne vyššie. Samozrejme nie hneď, nakoľko miesto v senáte si jeho členovia a ich najbližší príbuzní pevne držali. Vhodná príležitosť prišla až v roku 1610, kedy sa natrvalo začlenil do užšej mestskej rady a to takmer na tri desaťročia. Následne bol šesťkrát zvolený aj za prvého muža mesta a to v rokoch 1611, 1625 – 1627, 1629 a 1632,¹⁶ čo je nezvratným dokladom jeho postavenia v rámci mestskej komunity. V roku 1626 sa zúčastnil spolu aj s tamojším farárom pohrebu Alžbety Coborovej, druhej manželky Juraja Turzu,

10 FEDERMAYER, F. *Lexikón erbov...*, s. 23.

11 ŠA TN, f. MG TN, Listiny II 1527 – 1839, katalógové číslo (ďalej kat. č.) 134.

12 ŠA TN, f. MG TN, Listiny II 1527 – 1839, kat. č. 139.

13 FEDERMAYER, F. *Lexikón erbov...*, s. 23-24.

14 ŠA TN, f. MG TN, Inventáre 1556 – 1849, kat. č. 5.

15 Artikuly trenčianskych stolárov pochádzajú z roku 1608 z čoho možno usudzovať, že Michal Bobocký patril k prvým, alebo azda i k zakladajúcim členom tamojšieho stolárskeho cechu.

16 FEDERMAYER, F. *Lexikón erbov...*, s. 23-24. BRINDZA, Peter. Príspevok k problematike výskumu mestskej elity v 17. storočí (na príklade Trenčína). In: *Biografické štúdie*, 2013, roč. 36, s. 219-220.

dedičného župana Oravskej stolice, kráľovského radcu a hlavného kráľovského stolníka, čo opäť len dotvára obraz o Michalovi ako dôstojnom reprezentantovi mesta Trenčín aj navonok.¹⁷ Manželstvo uzatvoril Michal Bobocký s Dorotou Barlóovou, z čoho mohol do istej miery vyťažiť i politický kapitál, keďže manželom Dorotinej sestry Barbory Barlóovej bol Michal Šuškovič, známy najmä tým, že v jeho trenčianskom dome bola načas v priebehu roka 1622 uschovaná uhorská kráľovská koruna.¹⁸ Predtým si Šuškovič na krátky čas vyskúšal i funkciu mestského komorníka (1606),¹⁹ až sa napokon dal do služieb Turzovcov, kde na ich Oravskom panstve pôsobil ako provizor. Najmä z posledne menovanej pozície mohol využiť kontakty na tento magnátsky rod, v prípade, že bolo treba intervenovať v prospech nejakej záležitosti.

Michalovi Bobockému sa v manželstve narodilo pravdepodobne viacero detí, dospelosti sa s určitosťou dožil syn Juraj a dcéra Eva. Práve prostredníctvom týchto dvoch si Bobockovci utužili vzájomné príbuzenské putá s významnými miestnymi rodinami.

Eva vstúpila do manželstva viackrát, čím nadobudla kontakty so vzdelaneckou i politickou elitou. Spomína sa totiž v manželstve s evanjelickým kňazom českého exulantského pôvodu Teodorom Sopóciusom, ktorý v roku 1641 účinkoval ako kazateľ v neďalekej Drietome.²⁰ Ešte predtým však veľmi aktívne pôsobil i v samotnom Trenčíne a to v rokoch 1637 – 1639, kde sa mu podarilo vydať niekoľko pohrebných kázní venovaných moravským a českým exulantom.²¹ Zanedlho po jeho smrti vystupuje už Eva ako manželka provizora trenčianskeho hradného panstva Juraja Šujanského, ktorý spoločne s bratom Michalom Šujanským boli adresátmi armálesu zo dňa 29. apríla 1631 od Ferdinanda II.²² Skutočný význam tohto zväzku mohol mať ale dva dôvody. Prvý tkvel v tom, že Juraj Šujanský ako súčasť úradníckeho aparátu dedičných županov Iľešházioucov mohol za istých okolností využiť blízky vzťah k svojim chlebodarcom a to najmä v podobe kontaktov na „najvyššie miesta“. Na druhej strane Bobockovci Eviným zväzkom nadobudli kontakty aj na popredných predstaviteľov trenčianskej mestskej samosprávy, keďže blízky príbuzný Evinho manžela – Michal Šujanský je doložený v rokoch 1663, 1665 – 1669 ako trenčiansky senátor²³ a roku 1664 aj ako richtár.²⁴ Tým sa upevnilo spojenie medzi skutočnými elitami. Po skorom úmrtí Juraja Šujanského sa vdova vydala napokon ešte raz a to za Štefana Kašaya (†pred 1657). Tento zväzok bol zase významný tým, že z neho vzišla dcéra Katarína Kašayová, ktorá sa v dospelosti vydala za skalického rodáka a absolventa Trnavskej univerzity Juraja Hablediča reprezentujúceho nastupujúcu katolícku elitu v Trenčíne.²⁵ Došlo tak k prepojeniu starej evanjelickej a novej katolíckej elity, čo bol dôležitý predpoklad pre udržanie kontinuity vo vedení mesta na základe pokrvnosti v čase,

17 BRINDZA, Peter. Richtár a fiškál mesta Trenčína z pohľadu ich postavenia a kompetencií v storočí stavovských nepokojov. In: *Zborník FIF UK Historica*, 2015, roč. 49, s. 16, pozn. 12.

18 BRINDZA, Peter. *Trenčianska mestská elita a jej genealogické väzby v storočí stavovských povstaní*. Trenčín; Stropkov; Lysá pod Makytou : o.z. Slovenská spoločnosť a Peter Brindza vlastným nákladom, 2015, s. 19-20, + poznámka č. 50.

19 BRINDZA, Peter. Funkcia trenčianskeho mestského komorníka v 17. storočí z pohľadu archontológie. In: *Mesto a dejiny*, 2014, roč. 3, č. 2, s. 31.

20 ŠA TN, f. MG TN, Testamenta 1526 – 1870, kat. č. 264.

21 *Slovenský biografický slovník* 5. Martin : Matica slovenská, 1992, s. 317, heslo Sopocius, Teodor.

22 FEDERMAYER, F. *Lexikón erbov...*, s. 249.

23 ŠA TN, f. MG TN, Protokoly z rokov 1661 – 1675, šk. 10 – 11, sign., KN/I-32 – 33, nespr., zoznamy funkcionárov z rokov 1663 – 1669.

24 FEDERMAYER, F. *Lexikón erbov...*, s. 249. BRINDZA, P. *Príspevok k problematike výskumu mestských elit...*, s. 219.

25 BRINDZA, P. *Trenčianska mestská elita...*, s. 143.

kedy evanjelické rody boli postupne zbavované vplyvu i úradov a na ich miesta boli dosádzaní katolíci prostredníctvom vyslaných komisárov Uhorskej komory.²⁶

Vráťme sa ale k Evinmu bratovi Jurajovi Bobockému, prostredníctvom ktorého rod pokračoval aj v nasledujúcich generáciách. Napriek dobrému spoločenskému zázemiu sa už Jurajovi nepodarilo udržať si tie najprestížnejšie mestské funkcie. Len dvakrát (1628, 1636) bol zvolený za mestského komorníka²⁷ a pravdepodobne zastával aj nižšie, najmä hospodárske funkcie, ktoré súviseli s výberom daní a poplatkov v prospechestskej kasy. Príčiny, pre ktoré Juraj nedosiahol na senátorské kreslo, nateraz nie sú zrejmé. S istotou ale môžeme tvrdiť, že aj napriek Jurajovej neangažovanosti ohľadom mestských funkcií patril k najbohatším mešťanom. Podľa súpisu z roku 1635 patrili rodine v Trenčíne až dva domy a roku 1646 platila Jurajova vdova najväčšiu daň spomedzi šľachticov-zemanov.²⁸ Z prameňov vieme aj jej meno, malo by ísť o istú Barboru Barlóovú (†po 1646),²⁹ no nie je celkom zrejmé, či ide o tú istú Barboru, ktorá bola sestrou Jurajovej matky Doroty Barlóovej (teda Jurajova vlastná teta), alebo celkom inú osobu.

Práve na tomto mieste sa dostávame k Jánovi Bobockému, majiteľovi vyššie zmieneného mortuária, ktorý by mal byť synom Juraja. Na základe údajov zo smrtného štítu vieme, že sa narodil okolo novembra 1629 pravdepodobne v Trenčíne. Vo veku 24 rokov zložil dňa 21. apríla 1654 skúšky v trenčianskom zlatníckom cechu v prítomnosti senátorov Štefana Ďurdovianskeho a Jána Buriana.³⁰ Cechu sa v tom čase darilo, nakoľko v meste pôsobila majetná vrstva obyvateľstva vytvárajúca prirodzený dopyt po zlatníckych výrobkoch. Na základe toho sa možno nazdávať, že Ján z tejto činnosti značne majetkovo profitoval, čo ho zaradilo medzi popredných patricijov nielen na základe pôvodu. Našu mienku potvrdzuje aj súpis majetku trenčianskych obyvateľov vyhotovený pre potreby výberu kráľovskej dane v roku 1663, kde nachádzame zmienku, že k domu Bobockých patril majer, lúka, tri polia v extraviláne a dve želiarske usadlosti.³¹ Tento majetok bol zdanený sumou takmer 11 zlatých, čo bola jedna z najvyšších daní.³² Ján preto ako majetný a teda váženy človek sa snažil preniknúť medzi tých, ktorí rozhodovali o veciach verejných.

Z významnejších funkcií zaujal miesto jedného z dvoch mestských kapitánov pre vnútorné mesto (1657 – 1658, 1663)³³ a zároveň v rokoch 1657 – 1663 bol aj súčasťou senátu.³⁴ Je treba podotknúť, že tieto prestížne posty obsadil ani nie tridsaťročný. V takom mladom veku to bol až veľmi dobrý základ na ďalší kariérny rast a nebyť jeho skorej smrti, iste by to dotiahol ešte

26 K téme násilnej rekatolizácie mestských úradov po Vešeléniho sprisahaní pozri príspevky od Istvána Németha, najmä: NÉMETH, István H. A magyarországi abszolútista várospolitikai első lépesei (XVI. – XVII. század). Az alsó-magyarországi bányavárosok központi igazgatásának kialakulása. In: *Lymbus. Magyarországtudományi forrásközlemények*, 2007 (b), s. 361-407. NÉMETH, István. Európska doktrína alebo uhorská špecialita? Zásahy štátu a rekatolizácia miest v Uhorsku v priebehu 17. storočia. In: *Historický časopis*, 2009, roč. 57, č. 4, s. 641-657.

27 BRINDZA, P. *Funkcia trenčianskeho mestského komorníka...*, s. 32.

28 FEDERMAYER, F. *Lexikón erbov...*, s. 24.

29 ŠA TN, f. MG TN, Inventáre 1556 – 1849, kat. č. 36.

30 ŠA TN, f. Cechy v Trenčíne, Zlatníci 1617 – 1855, Cechová kniha zlatníckeho cechu 1617 – 1825, šk. 4, s. 15.

31 K reálnej delbe tohto majetku medzi dve deti Jána Bobockého – Zuzanu a Michala II. došlo až tri roky po jeho úmrtí formou priateľskej dohody. Dom i majer si rozdelili podľa izieb, hospodárske stavby, dvor studňa mali zostať spoločné. Jedine poľnohospodárske pozemky v extraviláne nezostali v spoluvlastníctve, ale došlo k ich reálnej delbe. ŠA TN, f. MG TN, Knihy – rôzne 1657 – 1668, nespr., zápis zo dňa 8. mája 1666.

32 ŠA TN, f. MG TN, Prijmy a výdavky 1663 – 1665, fasc. roč. 1663, nespr. (daňový súpis z 21. mája 1663).

33 BRINDZA, Peter. Mestskí kapitáni Trenčína v storočí stavovských povstaní. In: *Vojenská história*, 2014, roč. 18, č. 1, s. 38-39.

34 ŠA TN, f. MG TN, Protokoly z rokov 1655 – 1664, šk. 9 – 10, KN/I-31 – 32, nespr., zoznamy funkcionárov z rokov 1657 – 1663.

dalej. Aj napriek svojmu mladému veku sa stihol dvakrát oženiť. Prvé manželstvo so Žofiou Müllerovou³⁵ síce netrvalo dlho, ale bolo významné v prepojení na významných patricijov. Svokor Jána Bobockého – Mikuláš Müller (†pred 1658) pôsobil ako evanjelický kňaz a rovnako bol evanjelickým kňazom i Jánov švager, Ján Müller (†pred 1679).

Najvplyvnejším afinitným príbuzným Jána Bobockého bol však jednoznačne jeho švager Samuel Müller (†pred 1666) pôsobiaci ako senátor a mestský notár. Z tejto pozície už reálne mohol ovplyvniť mienku ostatného patriciátu v prospech svojho švagra Jána Bobockého, čím mu mohol uľahčiť cestu do senátu. Je to vidieť aj navonok, pretože miesto mestského kapi-tána a dokonca i senátora zaujal súčasne a to bez väčších skúseností s riadením mestských záležitostí. Bývalo totiž dobrým zvykom, že meštianstvo vhodného adepta na senátorské kreslo predtým zvolilo za mestského komorníka a až keď sa v danej pozícii osvedčil, mal cestu otvorenú vyššie. V prípade Jána Bobockého sa tak nestalo a aj vzhľadom na jeho mladý vek a absenciu predchádzajúcich skúseností, sa musel v jeho prospech niekto „prihovoriť“. Naostatok nesmieme zabudnúť ani na Augustína Walu (12. apríl 1662 Trenčín), ktorý bol švagrom Jánovej manželky Žofie Müllerovej. Augustín krátko pôsobil ako mestský fiškál i senátor a i on mohol mať zásluhu na Bobockého rýchlom spoločenskom postupe.

Z prvého manželstva Jána Bobockého so Žofiou Müllerovou menovite poznáme len dve dcéry – Žofiu a Zuzanu. Posledne menovaná sa vydala za zemana Jána Kosteleckého. O ich bližších osudoch nemáme zatiaľ bližších správ. Druhé manželstvo musel Ján Bobocký uzavrieť teda krátko pred smrťou s Katarínou Nigríniovou. O jej pôvode nevieme nič bližšie, no mohla pochádzať azda z prostredia českého exilu.³⁶ Vo veľmi krátkom čase po smrti senátora Bobockého boli prostredníctvom senátu vyslané úradné osoby pre potreby podrobného súpisu hnutelného majetku nebohého. Na základe tohto dokumentu môžeme aspoň sčasti nazrieť na jeho majetkové pomery. V jednej z truhlíc sa nachádzali veci zo striebra prijaté ako zlatnícke zákazky, ponechali sa do príchodu tovariša, ktorý ich mal identifikovať, aby sa navrátili ich majiteľom. Ďalšie veci už patrili za života Jána Bobockého výslovne jemu, spomínajú sa strieborné výrobky (dva pozlátené pásy, retiazka, dva vlčie zuby v striebre a jeden kryštál, rovnako osadený v striebre, tri lyžice, pohár), textilie (čepce, rúšky, fertuchy, dva podšité plášte, štyri živôtky, sukňa, obliečky, obrusy, rukávce, plachty, periny, podušky), veci bežného domáceho zariadenia (dvanásť cínových mís, jeden cínový tanier, cínové umývadlo, cínová kanva, mosadzný mažiar, dve panvice, páleničný kotol, zvárací kotol), napokon aj hospodárske zvieratá (dva voly, kôň, tri kravy) a náčinie (voz, pluh, brána). Nechýba ani súpis osobných vecí, do ktorých by sme mohli zaradiť karabínu, šabľu a náčinie potrebné k zlatníckemu remeslu.³⁷

V roku 1666 sa spomína Jánov, v tom čase maloletý, syn Michal II. Bobocký. Ten sa dožil dospelého veku a v druhej polovici 17. storočia sa oženil s Helenou Katarínou Mizéšiovou (†pred 1721), dcérou Jána Mizéšiho. Napriek svojmu dobrému pôvodu nemáme zmienky o jeho účinkovaní v samospráve mesta, čo iste súviselo s vyznávaním protestantizmu, ktorý nebol v súlade s politikou presadzovanou panovníckym dvorom po roku 1670. O Michalovi vieme, že ho na sklonku 17. storočia sužovala akási vážna nemoc, pod tlakom ktorej roku 1694 spísal svoju poslednú vôľu. O manželke sa v nej vyjadril pochvalne, vraj sa o neho príkladne

35 K Müllerovcom pozri bližšie: BRINDZA, P. *Trenčianska mestská elita...*, s. 101-108.

36 Istý Ján Nigríní patril k českým exulantom – obchodníkom, jeho pôvod nie je bližšie známy. HORVÁTH, Pavel. Trenčín v období novoveku (1526 – 1848). In: *Trenčín. Vlastivedná monografia 1*. Bratislava : Alfa, 1993, s. 81. Bližšie neznámeho Jána Nigríního nachádzame v roku 1663 ako mestského komorníka v Trenčíne, či ide o totožnú osobu zatiaľ nie je zrejme. BRINDZA, P. *Funkcia trenčianskeho...*, s. 31.

37 ŠA TN, f. MG TN, Knihy – rôzne 1657 – 1668, nespr., zápis zo dňa 28. apríla 1663.

starala a minula na neho i svoje vlastné peniaze zdedené po otcovi.³⁸ Čas ale ukázal, že svoj testament napísal Michal predčasne, z choroby sa vyľiečil a žil ešte ďalších jedenásť rokov. Zomrel až 17. marca 1705 v Trenčíne.³⁹ Zostala po ňom vdova, ktorá sa onedlho nato vydala za Juraja Vietorisu (†1. október 1732 Trenčín) pôsobiaceho v prvej polovici 18. storočia vo funkcii trenčianskeho senátora.⁴⁰

Ján II. Bobocký ako jediný doložený dospelý syn Michala II. Bobockého a Heleny Kataríny Mizéšiovej posilnil rodinné puto s príslušníčkou pôvodom českého exulantského rodu – Zuzanou Sivou, dcérou Gašpara Sivého a jeho manželky Evy Kubínskej. Od svojich 16-tich rokov žil v trenčianskom dome nachádzajúcom sa v časti zvanej Nová ulica, no pravdepodobne prostredníctvom druhého sobáša jeho matky prešiel tento majetok do rúk jej druhého manžela Juraja Vietorisu, pretože ten vo svojej poslednej vôli uviedol, že ak v ňom Michal II. Bobocký urobí nejakú škodu, má ju nahradiť.⁴¹ Ján II. Bobocký zomrel 8. mája 1747 v Trenčíne v pomerne vysokom veku 85 rokov a údaj z matriky hovorí, že až do smrti zostal verný protestantizmu.⁴² Pred smrťou zanechal poslednú vôľu, podľa ktorej vieme, že mu patril tzv. Gabrižovský dom v Trenčíne zdedený po matke, z ktorého musel roku 1740 odkúpiť majetkový podiel od svojej nevlastnej sestry Heleny Vietorisovej, ktorej manželom bol mimochodom tiež trenčiansky senátor Ján Budiač (1735). V manželke mal vraj počas života veľkú oporu, preto jej majetok zanechal a zároveň ju na smrteľnom lôžku prosil, aby ho dala pochovať na evanjelický cintorín.⁴³ Dcéra Katarína je zatiaľ ich jediný doložený potomok aj keď zomrela (1744) v mladom veku. Po smrti prvého manžela sa Zuzana Sivá ocitla azda vo finančnej tiesni, preto ešte v roku 1747 predala tzv. dom Sivých zdedený po predkoch Františke Kajzerovej za 1550 zlatých.⁴⁴ Vdovstvo Zuzany Sivej ale netrvalo dlho, už v roku 1752 bola zákonitou manželkou Mateja Augustínyho (*16. február 1695 Liptovský Mikuláš – †1753 Trenčín). Týmto zväzkom sa posilnili väzby s akademickou elitou, nakoľko Augustínyovci patrili k univerzitným absolventom pôsobiacim v radoch evanjelickej cirkvi. Samotný Matej bol jedným zo synov evanjelického farára Eliáša Augustínyho a jeho manželky Magdalény Regisovej⁴⁵ a i on je známy ako náboženský spisovateľ, rektor a farár pôsobiaci na viacerých miestach, približne od roku 1733 i v Trenčíne.⁴⁶ Manželský zväzok Mateja so Zuzanou Sivou ale tiež trval len krátko, dňa 21. novembra 1753 sa už vtedy dvojnásobná vdova opäť vydala v Trenčíne za Gašpara Bogádyho, ktorého predkovia po meči prišli do Trenčianskej stolice v 16. storočí z Baraňskej stolice. Zuzana Sivá bola už v poradí štvrtou Gašparovou manželkou.⁴⁷

38 ŠA TN, f. MG TN, Testamenta 1526 – 1870, kat. č. 451.

39 Štátny archív v Bratislave (ďalej ŠA BA), f. Zbierka cirkevných matrik (ďalej ZCM), rím.-kat. Trenčín, matrika zomretých 1672 – 1725, inventárne číslo (ďalej inv. č.) 2359, s. 693.

40 ŠA BA, f. ZCM, rím.-kat. Trenčín, matrika zomretých 1727 – 1772, inv. č. 2360, s. 698.

41 ŠA TN, f. MG TN, Testamenta 1526 – 1870, kat. č. 538.

42 ŠA BA, f. ZCM, rím.-kat. Trenčín, matrika zomretých 1727 – 1772, inv. č. 2360, s. 767.

43 ŠA TN, f. MG TN, Testamenta 1526 – 1870, kat. č. 575.

44 ŠA TN, f. MG TN, Inventáre 1556 – 1849, kat. č. 209.

45 ŠA TN, f. MG TN, Testamenta 1526 – 1870, kat. č. 586.

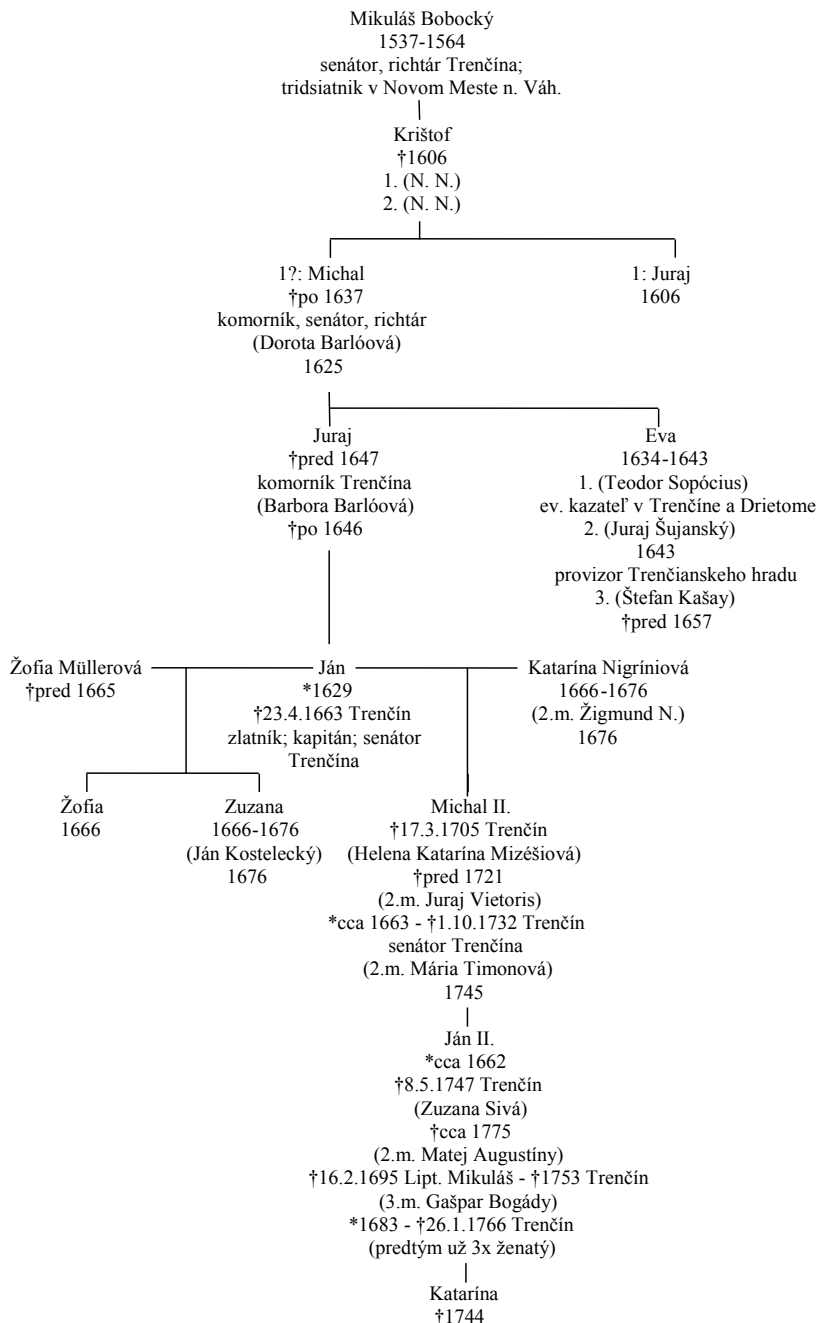
46 REŽÍK, Ján – MATTHAEIDES, Samuel. *Gymnaziológia*. Bratislava: SPN, 1971, s. 533. *Slovenský biografický slovník 1*. Martin: Matica slovenská, 1986, s. 84, heslo Augustíni, Matej.

47 Genealogické väzby Gašpara Bogádyho bližšie pozri: SZLUHA, Márton. *Felvidéki nemes családok I – II. Árva, Trencsén, Zólyom-Sáros, Turóc*. Budapest: Arcanum – CD vydanie, 2007, heslo Bogády, Baranyai.

Príloha 1: Úradnícky profil Jána Bobockého (*1629 – †23. apríl 1663 Trenčín)

- člen širšej mestskej rady: 1656
- senátor: 1657 – 1663 (do 23. apríla 1663)
- fiziernik: 1659
- mestský kapitán: 1657 – 1658, 1663 (do 23. apríla 1663)
- inšpektor jatiek: 1662 – 1663 (do 23. apríla 1663)

Príloha 2: Genealógia rodu Bobocký



ZOZNAM ARCHÍVNYCH FONDŮV

- Štátny archív v Bratislave, fond Zbierka cirkevných matric 1616 – 1958.
 Štátny archív v Trenčíne, fond Cechy v Trenčíne, Zlatníci 1617 – 1855.
 Štátny archív v Trenčíne, fond Magistrát Trenčín, Knihy-rôzne 1582 – 1871.
 Štátny archív v Trenčíne, fond Magistrát Trenčín, Listiny II 1527 – 1839.
 Štátny archív v Trenčíne, fond Magistrát Trenčín, Inventáre 1556 – 1849.
 Štátny archív v Trenčíne, fond Magistrát Trenčín, Príjmy a výdavky 1528 – 1855 (1858).
 Štátny archív v Trenčíne, fond Magistrát Trenčín, Protokoly 1476 – 1922.
 Štátny archív v Trenčíne, fond Magistrát Trenčín, Testamenta 1526 – 1870.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- BRINDZA, Peter. Funkcia trenčianskeho mestského komorníka v 17. storočí z pohľadu archontológie. In: *Mesto a dejiny*, 2014, roč. 3, č. 2, s. 23-38.
- BRINDZA, Peter. Mestskí kapitáni Trenčína v storočí stavovských povstaní. In: *Vojenská história*, 2014, roč. 18, č. 1, s. 28-43.
- BRINDZA, Peter. Príspevok k problematike výskumu mestských elit v 17. storočí (na príklade Trenčína). In: *Biografické štúdie*, 2013, roč. 36, s. 211-222.
- BRINDZA, Peter. Richtár a fiškál mesta Trenčína z pohľadu ich postavenia a kompetencií v storočí stavovských nepokojov. In: *Zborník FiF UK Historica*, 2015, roč. 49, s. 13-26.
- BRINDZA, Peter. *Trenčianska mestská elita a jej genealogické väzby v storočí stavovských povstaní*. Trenčín; Stropkov; Lysá pod Makytou : o.z. Slovenská spoločnosť a Peter Brindza vlastným nákladom, 2015, 222 s.
- FEDERMAYER, Frederik. *Lexikón erbov šľachty Trenčianskej stolice*. Bratislava : Hajko&Hajková, 2000, 332 s.
- HORVÁTH, Pavel. Trenčín v období novoveku (1526 – 1848). In: *Trenčín. Vlastivedná monografia 1*. Bratislava : Alfa, 1993, s. 73-127.
- KAŠŠOVIC, Branislav – BÁBEL, Ján. Smrtné štíty v kaplnke Oravského hradu. In: *Zborník Oravského múzea*, 1992, s. 78-85.
- KEMPELEN, Béla. *Magyar nemes családok*. Budapešť : Arcanum DVD-könyvtár IV – családtörténet, heraldika, honismeret, 2003.
- KERESTĚŠ, Peter. Papierové a textilné mortuáriá (smrtné štíty) ako zaujímavý genealogicko-heraldický prameň. In: *Genealogicko-heraldický hlas*, 2012, roč. 22, č. 2, s. 24-34.
- Liber armorum Hungarie. In: *Arcanum-DVD könyvtár IV – családtörténet, heraldika, honismeret*. Budapest : Arcanum, 2003.
- LUDIKOVÁ, Zuzana. A nagyszombati székes egyház késő reneszánsz és barok síremlékei. In: *Művészettörténeti Értesítő*, 2002, roč. 51, s. 85-106.
- LUDIKOVÁ, Zuzana. Náhrobné pamiatky Révaiovcov v 16. a 17. storočí. In: KOVAČKA, Miloš – AUGUSTÍNOVÁ, Eva – MAČUHA, Maroš (Eds.). *Rod Révai v slovenských dejinách*. Martin : Slovenská národná knižnica, 2010, s. 380-394.
- LUDIKOVÁ, Zuzana – MIKÓ, Árpád – PÁLFFY, Géza. A lócsei Szent Jakab-templom reneszánsz és barok síremlékei, epitáfiumai és halotti címerei (1530 – 1700). In: *Művészettörténeti Értesítő*, 2006, roč. 55, s. 327-410.
- NÉMETH, István H. A magyarországi abszolutista várospolitika első lépesei (XVI. – XVII. század). Az alsó-magyarországi bányavárosok központi igazgatásának kialakulása. In: *Lymbus. Magyarországtudományi forrásközlemények*, 2007 (b), s. 361-407.
- NÉMETH, István. Európska doktrína alebo uhorská špecialita? Zásahy štátu a rekatolizácia miest v Uhorsku v priebehu 17. storočia. In: *Historický časopis*, 2009, roč. 57, č. 4, s. 641-657.
- PÁLFFY, Géza. Die Adelige Funeralkultur und Typen von Grabdenkmälern im Königreich Ungarn im 16. und 17. Jahrhundert. In: HENGERER, Mark (Ed.). *Macht und Memoria. Begräbniskultur europäischer Oberschichten in der Frühen Neuzeit*. Köln; Weimar; Wien : Böhlau, 2005, s. 483-513.
- RAGÁČ, Radoslav. Pohrebný štít Jána Majténihó z roku 1678. In: *Genealogicko-heraldický hlas*, 2003, roč. 13, č. 2, s. 30-33.

- REZÍK, Ján – MATTHAEIDES, Samuel. *Gymnaziológia*. Bratislava : SPN, 1971, 617 s.
- SIEBMACHER, Johann. Der Adel von Ungarn (Suplementband). In: *Arcanum-DVD könyvtár IV – családtörténet, heraldika, honismeret*. Budapest : Arcanum, 2003.
- Slovenský biografický slovník 1*. Martin : Matica slovenská, 1986, 539 s.
- Slovenský biografický slovník 5*. Martin : Matica slovenská, 1992, 559 s.
- SZLUHA, Márton. *Felvidéki nemes családok I – II. Árva, Trencsén, Zólyom-Sáros, Turóc*. Budapest : Arcanum – CD vydanie, 2007.
- ŠIMONČIČ, Jozef. Smrtné štíty v univerzitnom kostole v Trnave. In: *Vlastivedný časopis*, 1985, roč. 34, č. 4, s. 164-167.